L A G Ü N

Joseph Conrad

Çeviren. Abdulhalim Durma

Joseph Conrad, 3 Aralık 1857'de Ukrayna'nın Berdychiv şehrinde, Polonyalı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. 1874'te denizcilik kariyerine başladı ve yirmi yıl boyunca dünyayı dolaştı. Bu deneyimler, eserlerinde sıklıkla görülen denizcilik temalarını şekillendirdi. 1896'da ilk romanı Almayer'in Sırça Köşkü'nü yayınladı ve ardından Lord Jim, Heart of Darkness ve Nostromo gibi klasik eserler yazdı. Conrad, İngilizce yazan en önemli yazarlardan biri olarak kabul edilir. Eserleri, insan doğası, yaşamdaki anlam ve doğanın güçleri gibi temaları ele alır. Karmaşık karakterleri, güçlü anlatım tarzı ve egzotik ortamları ile tanınır. Conrad, 3 Ağustos 1924'te İngiltere'de öldü.

Beyaz adam iki kolunu teknenin kıç tarafındaki küçük kamaranın çatısına dayayarak dümenciye seslendi.

"Geceyi Arsat'ın açıklığında geçireceğiz. Geç oldu."

Malay sadece homurdandı ve sabit bir şekilde nehre bakmaya devam etti[1]. Beyaz adam çenesini kavuşturduğu kollarına dayadı ve gözlerini teknenin dümen suyuna dikti. Nehrin yoğun ışıltısının kestiği düz orman yolunun sonunda, güneş bulutsuz ve göz kamaştırıcı bir şekilde, bir metal şerit gibi pürüzsüzce parlayan suyun üzerine alçalmıştı. Kasvetli ve koyu ormanlar, geniş akıntının her iki yanında hareketsiz ve sessiz yer almaktaydı. Büyük, yüksek ağaçların dibinde, gövdesiz nipa palmiyeleri, kahverengi girdapların üzerinde hiç kıpırdamadan asılı duran devasa ve ağır yaprak demetleri halinde kıyının çamurundan yükseliyordu[2]. Havanın durgunluğunda her ağaç, her yaprak, her dal, her sarmaşık dalı ve minik çiçeklerin her yaprağı büyülenmiş gibi mükemmel ve nihai bir hareketsizliğe bürünmüş gibiydi. Nehirde, düzenli olarak yanıp sönen sekiz kürekten başka hiçbir hareket yoktu. Kürekler tek bir sıçramayla birlikte dalıyor; dümenci, başının üzerinde parıldayan ve bir yarım daire çizen bıçağını periyodik ve ani hareketle sağa ve sola savuruyordu. Çalkalanan su, karışık bir mırıltıyla birlikte köpürüyordu. Ve beyaz adamın kanosu, kendi yarattığı kısa ömürlü kargaşada akıntıya karşı

---

1 Malaylar, doğu Sumatra, Malay Yarımadası ve kıyı Borneo'nun yanı sıra aralarında uzanan küçük adalara özgü bir Avustronezyalı etnik-dinsel gruptur. Bu yerler bugün Malezya, Endonezya (doğu ve güney Sumatra, Bangka Belitung Adaları, Batı Kalimantan ve Riau Adaları), Tayland'ın güney kısmı (Pattani, Satun, Songkhla, Yala ve Narathiwat), Singapur ve Brunei Sultanlığı ülkelerinin bir parçasıdır. .

2 Genellikle nipa palmiyesi veya mangrov palmiyesi olarak bilinen Nypa fruticans, Hint ve Pasifik Okyanuslarının kıyı şeridine ve nehir ağzı habitatlarına özgü bir palmiye türüdür. Mangrov biyomuna adapte olduğu düşünülen tek palmiyedir.

ilerlerken, hareketin hatırasının sonsuza dek silinip gittiği bir diyarın kapılarından giriyor gibiydi.

Beyaz adam batmakta olan güneşe sırtını dönerek boş ve geniş deniz kıyısına baktı. Seyrinin son üç mili boyunca başıboş, tereddütlü nehir, sanki açık bir ufkun özgürlüğü tarafından karşı konulmaz bir şekilde baştan çıkarılmış gibi, doğrudan denize, hem ışığı hem de karanlığı barındıran doğuya doğru akıyor. Teknenin arkasında bir kuşun tekrarlanan sesi, uyumsuz ve cılız bir çığlık, pürüzsüz suyun üzerinde sekerek ilerliyor ve diğer kıyıya ulaşamadan dünyanın soluksuz sessizliğinde kendini kaybediyordu.

Dümenci küreğini akıntıya sapladı ve kaskatı kesilmiş kollarıyla vücudunu öne doğru atarak sıkıca tuttu. Su yüksek sesle çağıldıyordu; ve aniden uzun düzlük kendi merkezinde dönüyor gibi göründü, ormanlar yarım daire şeklinde sallandı ve gün batımının eğik ışınları kanonun bordasına ateşli bir parıltıyla dokundu, mürettebatın ince ve çarpık gölgelerini nehrin çizgili parıltısına fırlattı. Beyaz adam dönüp önüne baktı. Teknenin rotası akıntıya dik açı yapacak şekilde değişmişti ve pruvasının oyulmuş ejderha başı şimdi kıyıdaki çalıların arasındaki bir boşluğu gösteriyordu. Sarkan dallara sürtünerek süzüldü ve ormandaki inine gitmek üzere sudan ayrılan ince ve amfibik bir yaratık gibi nehirde gözden kayboldu.

Dar dere bir hendek gibiydi: kıvrımlı, inanılmaz derecede derin; gökyüzünün saf ve parlak mavisinin ince şeridinin altında kasvetle doluydu. Kocaman ağaçlar yükseliyor, sarmaşıkların süslü perdelerinin ardında görünmüyordu. Orada burada, suyun parıldayan siyahlığına yakın bir yerde, küçük eğrelti otlarının arasında uzun bir ağacın bükülmüş kökü göze çarpıyor, siyah ve donuk, tutuk bir yılan gibi kıvranıyordu ve hareketsizdi. Kürek çekenlerin kısa sözleri bitki örtüsünün kalın ve kasvetli duvarları arasında yüksek sesle yankılanıyordu. Ağaçların arasından, sarmaşıkların karmakarışık labirentinden, büyük fantastik ve kıpırtısız yaprakların arkasından karanlık sızıyordu; gizemli ve yenilmez karanlık; geçit vermez ormanların kokulu ve zehirli karanlığı.

Adamlar sığlaşan suda kürek çekiyorlardı. Dere genişleyerek durgun bir lagünün geniş alanına açılıyordu[3]. Ormanlar bataklık kıyıdan çekilmiş, gökyüzünün yansıyan maviliğini çerçevelemek için parlak yeşil, sazlık otlardan oluşan düz bir şerit bırakmıştı. Uçuşan yaprakların ve nilüferin gümüşi çiçeklerinin altındaki görüntüsünün narin rengini takip eden yumuşacık pembe bir bulut yükseklerde süzülüyordu. Yüksek kazıkların üzerine tünemiş küçük bir ev uzakta kapkara görünüyordu. Yakınında, arka plandaki ormanlardan çıkmış gibi görünen iki uzun nibong palmiyesi, yapraklı ve yükselen başlarının sarkıklığında hüzünlü bir şefkat ve özen izlenimi uyandırarak, eskilikten dolayı dökülmekte olan çatının üzerine hafifçe eğilmişti[4].

Dümenci küreğiyle işaret ederek, "Arsat orada. Kanosunu kazıkların arasında görüyorum", dedi.

Tekneyi iten sırıkçılar günün sonunda omuzlarının üzerinden bakarak teknenin kenarları boyunca koştular. Geceyi bu tuhaf görünüşlü ve hayaletli üne sahip lagünde geçirmektense başka bir yerde geçirmeyi tercih ederlerdi. Üstelik Arsat'tan hem bir yabancı olarak, hem de yıkık bir evi onarıp içinde yaşayan biri olarak, insanoğlunun terk ettiği yerlere dadanan ruhların arasında yaşamaktan korkmadığını ilan ettiği için hoşlanmıyorlardı. Böyle bir adam bakışları ya da sözleriyle kaderin akışını bozabilir; tanıdık hayaletleri ise, insan efendilerinin kötülüklerine maruz kalmayı arzuladıkları sıradan yolcular tarafından kolay kolay ikna edilemez. Beyaz adamlar bu tür şeylere aldırmazlar, inançsızdırlar ve onları bu dünyanın görünmez tehlikelerine karşı zarar görmeden yönlendiren

---

3 Lagün, Kıyı set gölü veya deniz kulağı, dalgalar tarafından oluşturulan kıyı birikim şekillerindendir. Oluşumunda, kıyı akıntılarının da etkisi vardır. Kıyılardaki koyların ve girintilerin ağız kısımlarının dalga biriktirmesiyle oluşan kıyı kordonları ile kapanması sonucunda meydana gelirler.

4 Nibong Palmiyesi, Malezya'nın Penang adasında bulunan Cornwallis Kalesi'nin yapımında kullanılan yerel bir palmiye türüdür. Bu palmiyelerin gövdeleri kaleye ait duvarların inşasında kullanılmıştır. Nibong Palmiyesi, geleneksel Malezya mimarisinde sıkça kullanılmaktadır.

‘Kötülüğün Babası'yla işbirliği içindedirler[5]. Doğruların uyarılarına karşı saldırgan bir inançsızlık numarası yaparlar. Yapılacak ne var ki?

Ağırlıklarını uzun sırıklarının ucuna vererek böyle düşündüler. Büyük kano hızla, gürültüsüz ve yumuşak bir şekilde Arsat'ın açıklığına doğru süzüldü, ta ki aşağıya atılan sırıkların büyük tıkırtısı ve "Allah'a şükürler olsun!" mırıltıları arasında evin altındaki eğri büğrü kazıklara hafifçe vurana kadar.

Kayıkçılar yüzlerini yukarı kaldırarak uyumsuz bir şekilde bağırdılar: "Arsat! Hey Arsat!" Kimse gelmedi. Beyaz adam evin önündeki bambu platforma erişimi sağlayan kaba merdiveni tırmanmaya başladı. Kayığın kaptanı somurtkan bir ifadeyle, "Yemeği sampanda pişireceğiz ve suyun üzerinde uyuyacağız," dedi[6].

"Battaniyelerimi ve sepetimi uzatır mısın?" dedi beyaz adam sert bir sesle.

Bohçayı almak için platformun kenarına diz çöktü. Sonra tekne hareket etti ve beyaz adam ayağa kalkarak kulübesinin alçak kapısından çıkan Arsat'la yüz yüze geldi. Genç, güçlü, geniş göğüslü ve kaslı kolları olan bir adamdı. Üzerinde şalvarından başka bir şey yoktu. Başı çıplaktı. İri, yumuşak gözleri hasretle beyaz adama bakıyordu ama sesi ve tavrı sakindi, herhangi bir selamlama sözcüğü kullanmadan sordu--

"İlaç var mı, Tuan?"[7]

"Hayır," dedi ziyaretçi beyaz adam ürkmüş bir ses tonuyla. "Hayır. Neden? Evde hastalık mı var?"

---

5 Birçok din ve kültürde, şeytan kötülüğün kaynağı olarak görülür. Bu bağlamda "Father of Evil" deyimi şeytanı tanımlamak için kullanılır. "Father of Evil" deyimi, edebiyatta, sinemada, müzikte ve günlük dilde sıklıkla kullanılır. Örneğin, William Shakespeare'in Hamlet oyununda, Claudius karakteri "kötülüğün babası" olarak tanımlanır.

6 Sampanlar, Çin ve Malezya'da çeşitli amaçlarla kullanılan ahşap teknelerdir. Bazı sampanlar gemide küçük bir barınak içerir ve kalıcı olarak kullanılabilirler.

7 Malayca konuşan kişiler tarafından bir erkeğe saygılı bir hitap şekli olarak kullanılır.

Arsat aynı sakin tavırla, "Girin ve görün," diye cevap verdi ve kısa bir dönüş yaparak tekrar küçük kapıdan geçti. Beyaz adam elindeki bohçaları bırakarak onu takip etti.

Evin loş ışığında, bambulardan yapılmış bir sedirin üzerinde, kırmızı pamuklu kumaştan geniş bir çarşafın altında sırt üstü uzanmış bir kadın fark etti. Kadın ölü gibi hareketsiz yatıyordu; ama iri iri açılmış gözleri karanlıkta parlıyor, yukarıya, ince kirişlere hareketsiz bakıyor ve görmüyordu. Yüksek ateşi vardı ve belli ki bilinci yerinde değildi. Yanakları hafifçe çökmüş, dudakları kısmen açıktı ve genç yüzünde uğursuz ve sabit bir ifade vardı -ölmek üzere olan bilinçsizlerin dalgın, düşünceli ifadesi. İki adam sessizce ona bakıyordu. "Uzun zamandır mı hasta?", diye sordu beyaz adam. "Beş gecedir uyumadım," diye yanıtladı Malay, temkinli bir ses tonuyla. "İlk başta sudan onu çağıran sesler duydu ve onu engellediğim için bana karşı koydu. Ama bugün güneş doğduğundan beri hiçbir şey duymuyor, beni duymuyor. Hiçbir şey görmüyor. Beni görmüyor, beni!"

Bir dakika sessiz kaldı, sonra usulca sordu--"Tuan, o ölecek mi?"

"Korkarım öyle", dedi beyaz adam kederle. Arsat'ı yıllar önce, uzak bir ülkede, hiçbir dostluğun küçümsenemeyeceği sıkıntı ve tehlike zamanlarında tanımıştı. Ve Malay dostu beklenmedik bir şekilde yabancı bir kadınla birlikte lagündeki kulübede yaşamaya başladığından beri, nehirde aşağı yukarı yaptığı yolculuklarda birçok kez orada uyumuştu. Grupta sadakat ve güveni nasıl koruyacağını ve beyaz arkadaşının yanında korkusuzca nasıl savaşacağını bilen bu adamı sevmişti. Ondan hoşlanıyordu - belki bir adamın en sevdiği köpeğinden hoşlandığı kadar değil - ama yine de ona yardım edecek ve soru sormayacak, kendi uğraşlarının ortasında bazen belli belirsiz ve puslu bir şekilde, yalnız adamla uzun saçlı, cüretkâr yüzlü ve muzaffer gözlü kadını düşünecek kadar yakınlık duyuyordu.

Beyaz adam, gün batımının muazzam ateşinin, ağaç tepelerinin üzerinde siyah ve anlaşılmaz bir buhar gibi yükselen, gökyüzüne yayılan, yüzen bulutların kızıl parıltısını ve giden gün ışığının kızıl parlaklığını söndüren hızlı ve sinsi gölgeler tarafından söndürüldüğünü görmek için kulübeden tam

zamanında çıktı. Birkaç dakika içinde tüm yıldızlar yeryüzünün yoğun karanlığının üzerinde yer aldı ve yansıyan ışıklarla aniden parıldayan büyük lagün, vahşi doğanın umutsuz ve dipsiz gecesine fırlatılmış oval bir gökyüzü parçasını andırıyordu. Beyaz adam sepetten çıkardığı yemekten biraz yedi, sonra platformun etrafında duran birkaç sopayı toplayarak, ısınmak için değil ama sivrisinekleri uzak tutacak dumanın hatırı için küçük bir ateş yaktı. Battaniyelere sarındı ve sırtını evin saz duvarına dayayarak oturdu, düşünceli düşünceli sigara içti.

Arsat sessiz adımlarla kapı aralığından içeri girdi ve ateşin yanına çömeldi. Beyaz adam uzattığı bacaklarını biraz hareket ettirdi.

"Nefes alıyor," dedi Arsat alçak sesle, beklenen soruyu tahmin ederek. "Nefes alıyor ve sanki büyük bir ateşle yanıyor. Konuşmuyor, duymuyor ve yanıyor!"

Bir an durakladı, sonra sessiz ve ilgisiz bir ses tonuyla sordu.

"Tuan . . ölecek mi?"

Beyaz adam omuzlarını huzursuzca oynattı ve tereddütlü bir tavırla mırıldandı--

"Eğer kaderi buysa."

"Hayır, Tuan," dedi Arsat sakince. "Eğer kaderim buysa. Duyuyorum, görüyorum, bekliyorum. Hatırlıyorum. Tuan, eski günleri hatırlıyor musun? Kardeşimi hatırlıyor musun?"

"Evet," dedi beyaz adam. Malay aniden ayağa kalktı ve içeri girdi. Dışarıda hareketsiz oturan diğeri kulübeden gelen sesi duyabiliyordu. Arsat dedi ki: "Dinle beni! Konuş!" Onun sözlerini tam bir sessizlik takip etti. "Ey Diamelen!", diye bağırdı aniden. Bu haykırıştan sonra derin bir iç çekiş oldu. Arsat dışarı çıktı ve tekrar eski yerine çöktü.

Ateşin önünde sessizce oturdular. Evin içinde çıt çıkmıyordu, yakınlarından da ses gelmiyordu; ama çok uzaklarda, lagünde kayıkçıların seslerinin durgun suda belli belirsiz çınladığını duyabiliyorlardı. Kayığın baş tarafındaki ateş uzakta belli belirsiz, puslu kırmızı bir parıltıyla parlıyordu. Sonra söndü. Sesler kesildi. Kara ve su görünmez, kıpırtısız ve sessiz bir uykuya daldı. Sanki dünyada, gecenin siyah

durgunluğunda durmaksızın ve boşuna akan yıldızların parıltısından başka bir şey kalmamıştı.

Beyaz adam ardına kadar açık gözlerle önündeki karanlığa baktı. Ölümün -yakın, kaçınılmaz ve görünmeyen ölümün- korkusu ve büyüsü, ilhamı ve mucizesi ırkının huzursuzluğunu yatıştırdı ve en belirsiz, en mahrem düşüncelerini harekete geçirdi. Her zaman hazır olan kötülük şüphesi, yüreklerimizi kemiren şüphe, etrafındaki durgunluğa, derin ve dilsiz durgunluğa aktı ve onu, haksız bir şiddetin sakin ve aşılmaz maskesi gibi güvenilmez ve rezil gösterdi. Varlığının o kısacık ve güçlü rahatsızlığında, yıldız ışığındaki huzurun sarmaladığı yeryüzü, insanlık dışı çekişmelerin gölgeli bir ülkesi, çaresiz kalplerimizi ele geçirmek için hararetle mücadele eden korkunç ve çekici, yüce veya alçak hayaletlerin savaş alanı haline geldi. Söndürülemez arzuların ve korkuların huzursuz ve gizemli ülkesi.

Gecenin içinde ağlamaklı bir mırıltı yükseldi; hüzünlü ve ürkütücü bir mırıltı, sanki etrafındaki ormanların büyük yalnızlıkları, uçsuz bucaksız ve yüce kayıtsızlıklarının bilgeliğini kulağına fısıldamaya çalışıyordu. Tereddütlü ve belirsiz sesler etrafındaki havada süzülüyor, yavaşça kelimelere dönüşüyor ve sonunda yumuşak ve tekdüze cümlelerden oluşan mırıltılı bir akışla usulca akıyordu. Uyanan bir adam gibi kıpırdandı ve hafifçe pozisyonunu değiştirdi. Yıldızların altında başını eğmiş oturan, hareketsiz ve gölgeli Arsat, alçak ve hülyalı bir ses tonuyla konuşuyordu--

". . çünkü derdimizin ağırlığını bir dostun yüreğinden başka nereye bırakabiliriz? Bir adam hem savaştan hem de aşktan bahsetmelidir. Sen, Tuan, savaşın ne olduğunu biliyorsun ve tehlike anında diğer insanların yaşamı aradığı gibi benim de ölümü aradığımı gördün! Bir yazı kaybolabilir; bir yalan yazılabilir; ama gözün gördüğü şey gerçektir ve akılda kalır!"

"Hatırlıyorum," dedi beyaz adam fısıltıyla. Arsat kederli bir soğukkanlılıkla devam etti--

"Bu yüzden sana aşktan söz edeceğim. Gecenin içinde konuş. Gece de, aşk da yok olmadan, gündüzün gözleri kederime ve utancıma, kararmış yüzüme, yanmış kalbime bakmadan konuş." Kısa ve zayıf bir iç çekiş, neredeyse fark

edilmeyecek bir duraklamaya işaret etti ve sonra sözleri kıpırdamadan, el kol hareketi yapmadan akmaya devam etti.

"Sıkıntı ve savaş dönemi sona erdikten ve biz adalıların anlayamayacağı arzularınızın peşinde ülkemden uzaklaştıktan sonra, ben ve kardeşim daha önce olduğu gibi yine Hükümdarın kılıç taşıyıcıları olduk. Biliyorsunuz ki biz aileden gelen, yönetici bir ırka mensup ve sağ omzumuzda gücün simgesini taşımaya herkesten daha uygun kişilerdik. Ve Si Dendring refah zamanında bize lütuf gösterdi, tıpkı bizim keder zamanında ona cesaretimizin sadakatini gösterdiğimiz gibi[8]. Barış zamanıydı. Geyik avlarının ve horoz dövüşlerinin; karınları tok, silahları paslı adamlar arasındaki boş konuşmaların ve aptalca kavgaların zamanı. Ama ekici, genç pirinç filizlerinin büyümesini korkusuzca izledi ve tüccarlar gelip gittiler, zayıfladılar ve barış nehrine şişman döndüler. Haberler de getirdiler. Yalanla gerçeği birbirine karıştırdılar, öyle ki kimse ne zaman sevineceğini, ne zaman üzüleceğini bilemedi. Onlardan senin hakkında da bir şeyler duyduk. Seni orada burada görmüşler. Bunu duyduğuma sevindim, çünkü o heyecanlı zamanları hatırladım ve hep seni hatırladım, Tuan, ta ki gözlerim geçmişte hiçbir şey göremediği zaman gelene kadar, çünkü o gözler, orada -evde- ölmekte olan kişiye bakmışlardı."

Durup derinden gelen bir sesle fısıldadı: "Ey Mara bahia! Ey Felaket!"[9] Sonra biraz daha yüksek sesle konuşmaya devam etti:

---

8 "Si Dendring" büyük olasılıkla Güneydoğu Asya'daki Sidenreng krallığının bozulmuş bir adıdır. Sidenreng, Wajo eyaletinin küçük bir vassal devleti olarak biliniyor. Conrad'ın kısa hikayesi "Lagün"de, "Si Dendring" krallığının iktidar mücadelelerinden ve iç karışıklıklardan bahsediliyor. Hikayedeki karakterler bu çatışmalara tanık oluyorlar. Metinlerde, "Si Dendring" krallığının 19. yüzyılın sonlarında, Avrupalı sömürgecilerin Güneydoğu Asya'yı işgal ettiği dönemde geçen olayları konu aldığı belirtiliyor

9 Arsat'ın "Ey Mara bahia!", sözü onun din açısından farklılığını, Müslüman yerlilerin aksine kendisinin Hindu ve Hint kökenli olduğunu vurguluyor. (Mara Hinduların ölüm tanrısıdır). -Joseph Conrad’s “The Lagoon” And “Karaın: A Memory”: An Imagologıcal Approach. Iryna Senchuk

"Kardeşten daha kötü bir düşman ve daha iyi bir dost yoktur, Tuan, çünkü bir kardeş diğerini tanır ve mükemmel bilgide iyilik ya da kötülük için güç vardır. Ben kardeşimi sevdim. Ona gittim ve tek bir yüzden başka bir yüz göremediğimi, tek bir sesten başka bir ses duyamadığımı söyledim. Bana şöyle dedi: 'Kalbini aç ki içinde ne olduğunu görebilsin - ve bekle. Sabır bilgeliktir. Inchi Midah ölebilir ya da Hükümdarımız kadın korkusunu üzerinden atabilir!' . . . Bekledim!. . . Peçeli yüzlü kadını hatırlıyorsun, Tuan ve onun kurnazlığı ve öfkesi karşısında Hükümdarımızın korkusunu. Ve eğer hizmetçisini istiyorsa, ne yapabilirdim? Ama kalbimin açlığını anlık bakışlar ve sinsi sözlerle besledim. Gündüzleri hamamlara giden yolda oyalandım ve güneş ormanın arkasına düştüğünde kadınlar avlusunun yasemin çitleri boyunca süründüm. Görmeden, çiçeklerin kokusu, yaprakların örtüsü, dudaklarımızın önünde hareketsiz duran uzun otların bıçakları aracılığıyla birbirimizle konuştuk; ihtiyatımız ne kadar büyükse, büyük özlemimizin mırıltısı o kadar zayıftı. Zaman hızla geçti ... ve kadınlar arasında fısıltılar vardı - ve düşmanlarımız izliyordu - kardeşim kasvetliydi ve ben öldürmeyi ve vahşi bir ölümü düşünmeye başladım. . . . Biz, siz beyazlar gibi istediğini alan bir halkız. İnsanın sadakat ve saygıyı unutması gereken bir zaman vardır. Güç ve otorite yöneticilere verilir, ama diğer tüm insanlara sevgi, güç ve cesaret verilir. Kardeşim dedi ki, 'Onu aralarından alacaksın. Biz bir gibi olan iki kişiyiz' dedi. Ben de, 'Yakında olsun, çünkü onun üzerinde parlamayan güneş ışığında sıcaklık bulamıyorum,' diye cevap verdim. Bizim zamanımızda Hükümdar ve tüm büyük insanlar meşale ışığında balık tutmak için nehrin ağzına giderlerdi. Yüzlerce kayık vardı ve su ile ormanlar arasındaki beyaz kumların üzerinde, Raca'ların evleri için yapraklardan evler inşa edilmişti. Pişirme ateşlerinin dumanı akşamın mavi sisi gibiydi ve birçok ses bu sisin içinde neşeyle çınlıyordu. Kayıkları balıkları yakalamak için hazırlarken kardeşim yanıma geldi ve "Bu gece!" dedi. Silahlarıma baktım ve zamanı geldiğinde kanomuz meşaleleri taşıyan teknelerin oluşturduğu çemberde yerini aldı. Işıklar suyun üzerinde parlıyordu ama kayıkların arkasında karanlık

vardı. Bağrışmalar başladığında ve heyecan onları çılgına çevirdiğinde kendimizi dışarı attık. Su ateşimizi yuttu ve sadece şurada burada közlerin parıltısıyla karanlık olan kıyıya geri döndük. Barakaların arasından köle kızların konuşmalarını duyabiliyorduk. Sonra ıssız ve sessiz bir yer bulduk. Orada bekledik. Geldi. Kıyı boyunca koşarak geldi, hızla ve hiçbir iz bırakmadan, rüzgârın denize sürüklediği bir yaprak gibi. Kardeşim hüzünle, 'Git ve onu al; teknemize getir,' dedi. Onu kollarıma aldım. Nefes nefese kalmıştı. Kalbi göğsümde atıyordu. Dedim ki, 'Seni o insanların elinden alıyorum. Kalbimin çığlığına geldin, ama kollarım seni büyüklerin iradesine karşı tekneme aldı!" 'Doğru,' dedi kardeşim. 'Biz istediğimizi alan ve onu birçok kişiye karşı tutabilen adamlarız. Onu gün ışığında almalıydık. "Gidelim' dedim; çünkü o benim teknemde olduğundan beri Hükümdarımızın birçok adamını düşünmeye başlamıştım. 'Evet, gidelim,' dedi kardeşim. "Dışarı atıldık ve bu tekne artık bizim ülkemiz, deniz de sığınağımız idi. Ayağını kıyıya uzattı, ben de acele etmesi için yalvardım, çünkü kalbinin göğsüme vuruşlarını hatırladım ve iki kişinin yüz kişiye karşı koyamayacağını düşündüm. Kıyıya yakın bir yerde kürek çekerek ayrıldık; balık tuttukları derenin yanından geçerken, büyük bağırışlar kesilmişti, ama seslerin mırıltısı öğle vakti uçan böceklerin uğultusu gibi yüksekti. Kayıklar, meşalelerin kırmızı ışığında, siyah bir duman çatısı altında, bir arada kümelenmiş yüzüyordu; ve erkekler avlarından bahsediyorlardı. Övünen, böbürlenen ve alay eden adamlar... Sabah dostumuz olabilecek adamlar, o gece çoktan düşmanımız olmuşlardı. Hızla kürek çekerek geçtik. Doğduğumuz ülkede artık dostumuz kalmamıştı. Kanonun ortasında yüzü kapalı oturuyordu; şimdi olduğu gibi sessizdi; şimdi olduğu gibi görmüyordu - ve ayrıldığım için hiç pişmanlık duymuyordum çünkü bana yakın nefes alışını duyabiliyordum - şimdi duyabildiğim gibi."

Durdu, kulağını kapıya yaklaştırarak dinledi, sonra başını salladı ve devam etti:

"Kardeşim meydan okuma çığlığı atmak istedi -sadece bir çığlık- insanlara bizim silahlarımıza ve büyük denize güvenen özgür doğmuş soyguncular olduğumuzu bildirmek

için. Ve ben yine aşkımız adına ona sessiz olması için yalvardım. Bana yakın nefes alışını duyamaz mıydım? Takibin yeterince hızlı olacağını biliyordum. Kardeşim beni severdi. Küreğini hiç sıçratmadan daldırdı. Sadece şöyle dedi: "Şu anda içinde yarım bir erkek var, diğer yarısı da o kadının içinde. Bekleyebilirim. Yeniden tam bir erkek olduğunda, meydan okumak için benimle buraya geri geleceksin. Biz aynı annenin çocuklarıyız. Cevap vermedim. Bütün gücüm ve ruhum küreği tutan ellerimdeydi; çünkü erkeklerin öfkesinin ve kadınların kinlerinin ulaşamayacağı güvenli bir yerde onunla birlikte olmayı arzuluyordum. Aşkım o kadar büyüktü ki, eğer Inchi Midah'ın öfkesinden ve Hükümdarımızın kılıcından kaçabilirsem, beni ölümün bilinmediği bir ülkeye götürebileceğini düşündüm. Dişlerimizin arasından nefes alarak aceleyle kürek çektik. Bıçaklar pürüzsüz suyu derinlemesine ısırdı. Nehrin dışına çıktık; sığlıkların arasındaki berrak kanallarda uçtuk. Kara kıyıların yanından geçtik; denizin karayla fısıltıyla konuştuğu kumsalların yanından geçtik; ve beyaz kumların parıltısı teknemizin yanından hızla geçip gitti. Hiç konuşmadık. Sadece bir kez, "Uyu Diamelen, çünkü yakında tüm gücüne ihtiyacın olabilir," dedim. Sesinin tatlılığını duydum ama başımı hiç çevirmedim. Güneş doğdu ve biz hala devam ediyorduk. Bir buluttan yağan yağmur gibi yüzümden sular döküldü. Işığın ve sıcağın içinde uçuyorduk. Arkama hiç bakmadım, ama arkamdaki ağabeyimin gözlerinin sürekli ileriye baktığını biliyordum, çünkü tekne sumpitan'ın ucundan ayrıldığında bir çalı adamının oku gibi dümdüz gidiyordu[10]. Kardeşimden daha iyi bir kürekçi, daha iyi bir dümenci yoktu. Birlikte birçok kez o kanoyla yarışlar kazanmıştık. Ama hiçbir zaman o zamanki gibi gücümüzü ortaya koymamıştık--o zaman, son kez birlikte kürek çektiğimizde! Ülkemizde kardeşimden daha cesur ya da daha güçlü bir adam yoktu. Başımı çevirip ona bakacak gücü kendimde bulamıyordum ama her an arkamda nefesinin tıslamasının daha da yükseldiğini duyuyordum. Yine de konuşmadı. Güneş tepedeydi. Sıcaklık sırtıma bir ateş alevi

10 Borneo ve komşu adaların yerli halkları tarafından kullanılan, ok atmaya yarayan bir tür üflemeli tüfek.

gibi yapışmıştı. Kaburgalarım patlamaya hazırdı ama artık göğsüme yeterince hava alamıyordum. Ve sonra son nefesimde haykırmam gerektiğini hissettim, "Bırakın dinlenelim!" ...

"Güzel!" diye cevap verdi; sesi sertti. Güçlüydü. Cesurdu. Korku ve yorgunluk nedir bilmezdi. Kardeşim!"

Güçlü ve yumuşak bir mırıltı, engin ve zayıf bir mırıltı; titreyen yaprakların, kıpırdayan dalların mırıltısı, ormanların karışık derinliklerinde koştu, lagünün yıldızlı pürüzsüzlüğü üzerinde koştu ve kazıkların arasındaki su, ani bir sıçrama ile bir kez kaygan keresteye çarptı. Sıcak bir nefes iki adamın yüzüne dokundu ve kederli bir sesle geçti - hayal kuran toprağın huzursuz bir iç çekişi gibi yüksek ve kısa bir nefes.

Arsat alçak bir sesle devam etti.

"Kanomuzu, yolumuzu kesiyor gibi görünen uzun bir kara parçasına yakın küçük bir koyun beyaz kumsalında sürdük; denize doğru uzanan uzun, ağaçlık bir burun. Kardeşim orayı bilirdi. Burnun ötesinde bir nehrin girişi ve o arazideki ormanın içinden dar bir yol var. Ateş yaktık ve pirinç pişirdik. Sonra kanomuzun gölgesindeki yumuşak kumların üzerine uyumak için uzandık, o da bizi izliyordu. Gözlerimi kapatır kapatmaz onun alarm çığlığını duydum. Sıçradık. Güneş çoktan gökyüzünü yarılamıştı ve körfezin açıklığında birçok kürekçinin kullandığı bir **prau** gördük[11]. Bunu hemen anladık; bu bizim Rajah'ın prau'larından biriydi. Kıyıya bakıyorlardı ve bizi gördüler. Gongu çaldılar ve prau'nun başını körfeze çevirdiler. Kalbimin göğsümün içinde daraldığını hissettim. Diamelen kumların üzerine oturdu ve yüzünü kapattı. Denizden kaçış yoktu. Kardeşim güldü. Sen gitmeden önce ona verdiğin silah ondaydı, Tuan, ama sadece bir avuç barut vardı. Benimle hızlıca konuştu: 'Onunla birlikte patika boyunca koş. Onları geride tutacağım, çünkü ateşli silahları yok ve silahlı bir adamın karşısına çıkmak bazıları için kesin ölüm demektir. Onunla koş. Ormanın diğer tarafında bir balıkçının evi ve bir kano var. Tüm

11 Prau, Malaya sularında yaygın olarak kullanılan ve bir zamanlar Malaya korsanları arasında popüler olan, hızlı, keskin uçlu kürekli veya yelkenli bir tekne türüdür. Yelken veya küreklerle hareket ettirilen, genellikle güvertesi olmayan uzun ve dar bir teknedir.

atışları yaptıktan sonra takip edeceğim. Ben çok iyi bir koşucuyum, onlar gelene kadar biz gitmiş oluruz. Dayanabildiğim kadar dayanacağım, çünkü o sadece bir kadın, ne koşabilir ne de savaşabilir, ama senin kalbini zayıf ellerinde tutuyor. Kanonun arkasına düştü. Prau geliyordu. O ve ben koştuk ve patika boyunca koşarken silah sesleri duydum. Kardeşim ateş etti -bir kez- iki kez- ve gong sesi kesildi. Arkamızda sessizlik vardı. O kara parçası dardı. Ağabeyimin üçüncü atışını duymadan önce kıyıya doğru uzanan yamacı gördüm ve tekrar suyu gördüm; geniş bir nehrin ağzını. Çimenli bir kayalığı geçtik. Suya doğru koştuk. Kara çamurun üzerinde alçak bir kulübe ve yukarı çekilmiş küçük bir kano vardı. Arkamdan bir el silah sesi daha duydum. "Bu onun son atışı" diye düşündüm.

Kanoya doğru koştuk; kulübeden bir adam koşarak geldi, ama ben üzerine atladım ve çamurda birlikte yuvarlandık. Sonra ayağa kalktım ve adam ayaklarımın dibinde hareketsiz yatıyordu. Onu öldürüp öldürmediğimi bilmiyorum. Ben ve Diamelen kanoyu yüzdürdük. Arkamdan bağırışlar duydum ve kardeşimin korulukta koştuğunu gördüm. Birçok adam peşinden takip ediyordu. Diamel’i kollarıma aldım ve kayığa attım, sonra kendim atladım. Arkama baktığımda kardeşimin düştüğünü gördüm. Düştü ve tekrar ayağa kalktı ama adamlar etrafını sarmıştı. "Geliyorum!" diye bağırdı. Adamlar ona yakındı. Bir sürü erkek. Sonra ona baktım. Tuan, kanoyu ittim! Derin suya ittim. Öne doğru diz çökmüş bana bakıyordu ve ben kendi küreğimle suya vururken, 'Küreğini al,' dedim. Tuan, ağladığını duydum. Adımı iki kez haykırdığını duydum; ve bağıran sesler duydum, 'öldür! Vur! Hiç arkama dönmedim. Büyük bir çığlıkla adımı tekrar bağırdığını duydum, hayat sesle birlikte sönerken olduğu gibi-- ve asla başımı çevirmedim. Kendi ismim! . . . Kardeşim! Üç kez aradı ama hayattan korkmuyordum. Diamel kanonun içinde değil miydi? Ve onunla birlikte ölümün unutulduğu, ölümün bilinmediği bir ülke bulamaz mıydım!"

Beyaz adam doğrulup oturdu. Arsat ayağa kalktı ve ateşin sönmekte olan közlerinin üzerinde belirsiz ve sessiz bir şekilde durdu. Lagünün üzerinde, yıldızların ışıltılı görüntülerini yavaş yavaş silen, alçak ve sürükleyici bir sis

vardı. Ve şimdi beyaz bir buğudan oluşan büyük bir alan toprağı kaplıyordu: Karanlıkta soğuk ve gri bir şekilde akıyor, ağaç gövdelerinin ve evin platformunun etrafında gürültüsüz girdaplar oluşturuyor, huzursuz ve anlaşılmaz bir deniz yanılsaması üzerinde yüzüyormuş gibi görünüyordu. Çok uzaklarda, ağaçların tepeleri gökyüzünün pırıltısında, kasvetli ve yasaklayıcı bir kıyı gibi, aldatıcı, acımasız ve siyah bir kıyı gibi belirginleşiyordu.

Arsat'ın sesi derin huzurun içinde yüksek sesle titreşti. "Onu orada yakalamıştım! Ona sahiptim! Onu elde etmek için tüm insanlığı karşıma alabilirdim. Ama ona sahiptim—ve--" Sözleri boşluğa doğru çınlayarak yayıldı. Durdu ve sözlerinin çok uzaklarda -yardımın ve hatırlamanın ötesinde- yitip gitmesini dinliyor gibiydi. Sonra fısıltıyla dedi ki "Tuan, ben kardeşimi sevdim."

Bir rüzgâr esintisi onu ürpertti. Başının yukarısında, sessiz sis denizinin yukarısında, palmiyelerin sarkan yaprakları kederli ve solgun bir sesle birbirine çarpıyordu. Beyaz adam bacaklarını uzattı. Çenesini göğsüne dayadı ve başını kaldırmadan hüzünle mırıldandı--

"Hepimiz kardeşlerimizi seviyoruz."

Arsat yoğun bir fısıltı şiddetiyle patladı--

"Kimin öldüğü neden umurumda olsun ki? Ben kendi kalbimde huzur istedim."

Evde bir kıpırtı duyar gibi oldu, dinledi ve sonra sessizce içeri girdi. Beyaz adam ayağa kalktı. Bir rüzgar püfür püfür esiyordu. Yıldızlar sanki uçsuz bucaksız uzayın donmuş derinliklerine çekilmişler gibi solgun parlıyordu. Soğuk bir rüzgârın ardından birkaç saniyelik mükemmel bir sükûnet ve mutlak bir sessizlik oldu. Sonra ormanların siyah ve dalgalı siluetinin arkasından bir altın ışık sütunu gökyüzüne doğru yükseldi ve doğu ufkunun yarım dairesine yayıldı. Güneş doğmuştu. Sis kalktı, sürüklenen parçalara ayrıldı, ince uçuşan çelenkler halinde kayboldu; ve açık lagün, ağaç duvarının dibindeki ağır gölgeler içinde cilalı ve siyah bir şekilde uzanıyordu. Beyaz bir kartal eğik ve ağır bir uçuşla üzerinde yükseldi, berrak güneş ışığına ulaştı ve bir an için göz kamaştırıcı bir şekilde parlak göründü, sonra daha yükseğe

süzüldü, sanki dünyayı sonsuza dek terk etmiş gibi mavinin içinde kaybolmadan önce karanlık ve hareketsiz bir leke haline geldi. Kapının önünde durmuş yukarıya doğru bakan beyaz adam, kulübede yüksek sesli bir iniltiyle son bulan karışık ve kırık dökük bir mırıltı duydu. Arsat aniden ellerini uzatarak dışarı fırladı, titredi ve sabit gözlerle bir süre öylece durdu. Sonra dedi ki

"Artık ateşi söndü."

Güneş, ağaç tepelerinin üzerinde durmadan yükselen kenarını gösterdi. Esinti tazelendi; lagünün üzerine büyük bir parlaklık yayıldı, dalgalanan su ışıldadı. Ormanlar sabahın berrak gölgelerinden çıktı, belirginleşti, sanki hızla yaklaşmışlar gibi - sallanan dallar arasında büyük bir yaprak kıpırdaması. Acımasız güneş ışığında bilinçsiz yaşamın fısıltısı daha da artıyor, o insan kederinin dilsiz karanlığının etrafında anlaşılmaz bir sesle konuşuyordu. Arsat'ın gözleri yavaşça gezindi, sonra yükselen güneşe baktı.

"Hiçbir şey göremiyorum," dedi kendi kendine yüksek sesle. "Hiçbir şey yok," dedi beyaz adam, platformun kenarına ilerledi ve elini teknesine doğru salladı. Lagünün üzerinden belli belirsiz bir çığlık geldi ve kayık hayaletlerin dostunun evine doğru süzülmeye başladı.

Beyaz adam uzaklara, suya bakarak, "Eğer benimle gelmek istersen bütün sabah beklerim," dedi.

"Hayır, Tuan," dedi Arsat yumuşak bir sesle. "Bu evde ne yemek yiyeceğim ne de uyuyacağım, ama önce yolumu görmeliyim. Şimdi hiçbir şey göremiyorum, hiçbir şey göremiyorum! Dünyada ne ışık ne de huzur var; ama ölüm var, birçokları için ölüm var. Biz aynı annenin çocuklarıyız ve ben onu düşmanların ortasında bıraktım; ama şimdi geri dönüyorum."

Uzun bir nefes aldı ve hülyalı bir ses tonuyla devam etti: "Kısa bir süre sonra saldıracak kadar net göreceğim - vuracak kadar. Ama o öldü ve ... şimdi ... karanlık."

Kollarını iki yana açtı, sonra aşağı doğru sarkıttı, sonra da heykelsi yüzü ve taşlaşmış gözleriyle öylece durup güneşe baktı. Beyaz adam kanosuna bindi. Sırıkçılar teknenin kenarları boyunca akıllıca koşuyor, omuzlarının üzerinden yorgun bir

yolculuğun başlangıcına bakıyorlardı. Kıç tarafta, başı beyaz paçavralarla örtülü kaptan karamsar bir şekilde oturmuş, küreğini suya bırakmıştı. Beyaz adam, iki kolunu küçük kamaranın çatısına dayamış, teknenin dümen suyundaki parıltılı dalgalanmaya bakıyordu. Sampan lagünden çıkıp dereye girmeden önce, gözlerini kaldırdı. Arsat kımıldamamıştı. Her şeyi aydınlatan güneşin altında yapayalnız duruyordu; ve bulutsuz bir günde bu ışığın ötesine, bir yanılsamalar dünyasının karanlığına bakmaktaydı.

Not

"The Lagoon" Joseph Conrad'ın 1896 yılında yazdığı ve ilk kez Ocak 1897'de The Cornhill Magazine'de yayımlanan kısa öyküsüdür. Eser Conrad'ın ilk kısa öykü kitabı ‘Tales of Unrest'te yer almıştır.

Hikaye Güneydoğu Asya'da (Malay Yarımadası'nda veya Malay Takımadaları'nda) doğuya doğru okyanusa akan bir nehirde, sık ormanların arasından iç kesimlere doğru akan bir derede ve bir lagünün üzerindeki küçük bir evde geçiyor. Olaylar on dokuzuncu yüzyılın son yarısında, Avrupalıların güney Asya'yı sömürgeleştirmesinden ve Malay krallıkları Wajo, Soping, Boni ve Si Dendring'in Si Dendring'in racası olarak kimin başa geçeceği konusunda savaşmalarından sonra geçer.